

Role doložkového řízení při posuzování kvality učebnic

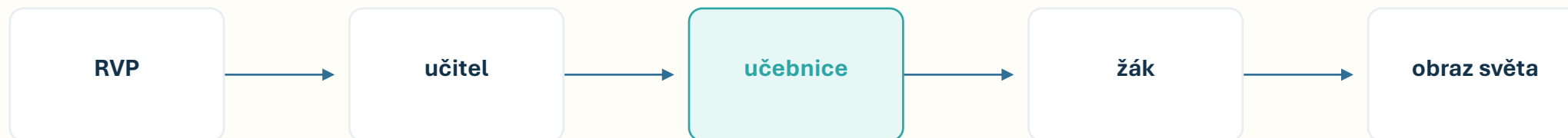
Od administrativního razítka ke kultivaci vzdělávacího procesu

Matěj Vrhel
Konference Backstage
Pedf JU

Proč učebnice potřebuje doložku?

Učebnice ve škole není běžná publikace — vstupuje do veřejného vzdělávání.

Doložka ověřuje, zda materiál vhodný pro školu splňuje minimální veřejně garantovaný standard.

- nejde o povolení učebnici vydat nebo prodávat
- jde o odborné posouzení vhodnosti pro školní vzdělávání
- učebnice ovlivňuje obsah, činnosti i způsob uvažování žáků

Hlavní oblastí posouzení a práce s nimi

Formulář rozšiřuje pohled od faktické správnosti ke komplexní kvalitě učebnice.

1 Kurikulární a
hodnotový soulad

2 Odborná správnost
obsahu

3 Přiměřenost žákům

4 Metodické a
didaktické zpracování

A Slovní komentář
recenzenta

B Souhrnné doporučení

Doložka jako ochrana veřejného zájmu

Učebnice nepředává jen učivo, ale také hodnoty, postoje a obraz společnosti.

Kurikulární a hodnotový soulad

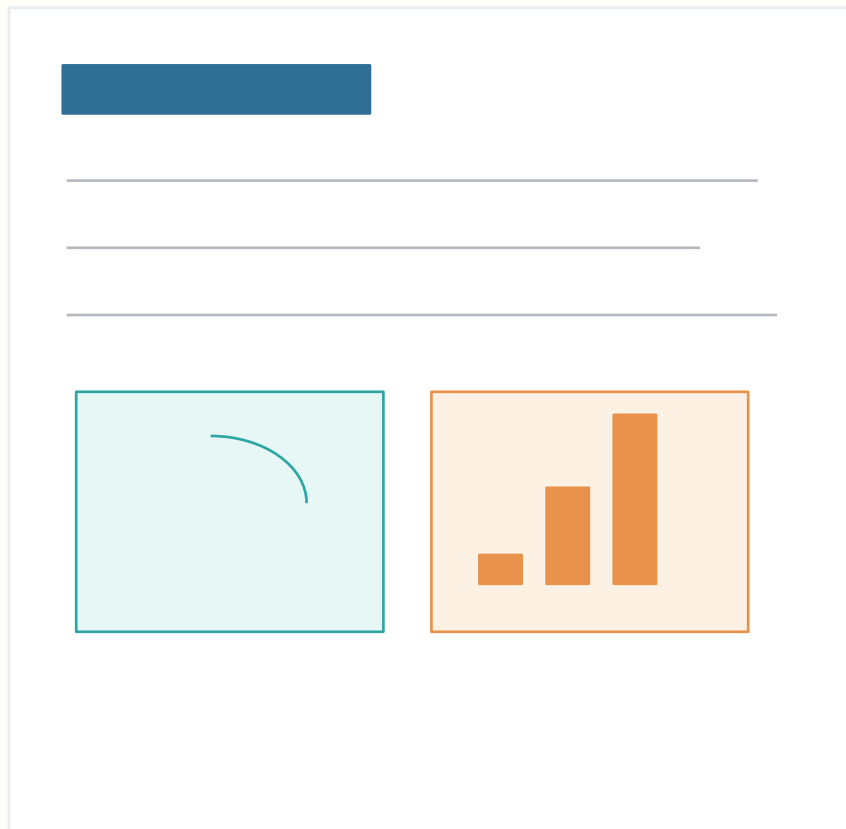
- soulad s RVP a vzdělávacími cíli
- tolerance, demokracie, odpovědnost
- rovné příležitosti a genderová rovnost
- udržitelnost a ochrana zdraví
- kritické vyhodnocování zdrojů
- absence stereotypů a xenofobie

Pro geografii zvláště citlivé: regiony, kultury, národy, migrace, nerovnosti, environmentální témata.

Odbornost: text i grafika

U geografické učebnice je mapa nebo graf plnohodnotnou součástí odborného sdělení.

Textová složka

fakta, pojmy, stav poznání

Grafická složka

mapy, grafy, schémata, fotografie

Jazyková kultura

pravopis, terminologie, srozumitelnost

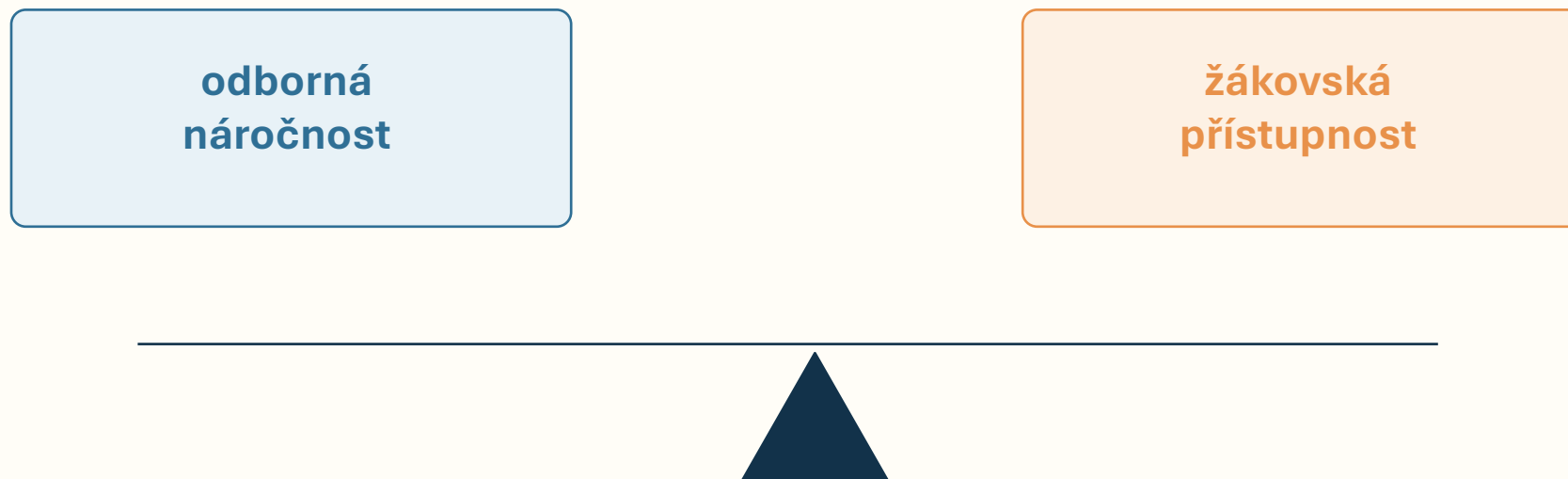
Komplexnost tématu podstatné informace bez zkreslení

Příklad pro vystoupení: nejasná legenda, chybějící měřítko nebo zavádějící graf nejsou detail – mohou měnit porozumění světu.

Přiměřenost: odborně správné ještě neznamená použitelné

Doložka má chránit nejen oborovou správnost, ale také žáka jako adresáta.

Přiměřenost neznamená „zjednodušit“, ale umožnit porozumění.

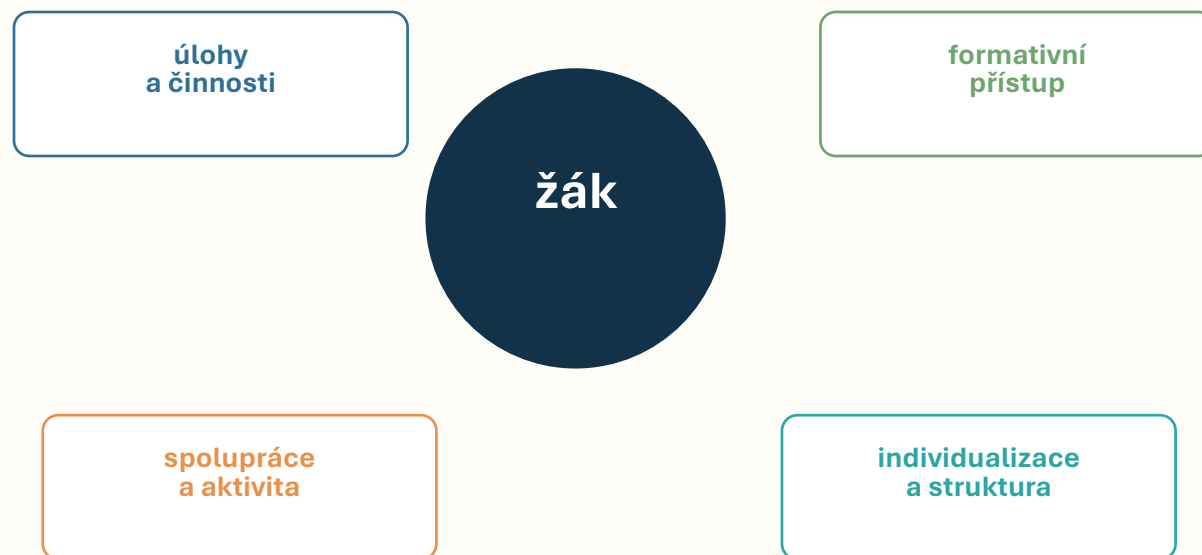

- obtížnost textu a délka vět
- četnost odborných a faktografických pojmů
- přiměřenost grafiky vzhledem k věku
- technické zpracování učebnice

Didaktická kvalita: co učebnice umožňuje žákovi dělat?

Nejde jen o obsah, ale o činnosti, myšlení a učení.

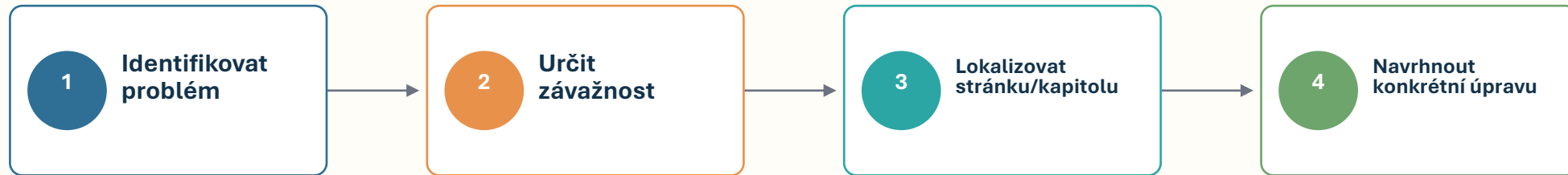
Od „co obsahuje“ → k „co umožňuje“

Pro geografii: učebnice má podporovat práci s prostorem, měřítkem, vztahy člověk a příroda, regiony, změnou v čase.

Role recenzenta: konkrétnost a odpovědnost

Doložkové řízení může kultivovat učebnici jen tehdy, když připomínky vedou k opravám.

Nestačí napsat „učebnice je metodicky slabá“. Recenzent má ukázat, kde problém je, proč je závažný a jak jej opravit.

---

kontrola → kultivace

Limity a závěrečná teze

Doložka sama nezaručí kvalitní výuku, ale nastavuje práh kvality materiálu.

Co doložka nezajistí

- nezaručí kvalitu reálné výuky
- nenahradí učitelovu práci
- neodhalí všechny možné způsoby použití učebnice
- závisí na kvalitě recenzentů a zapracování připomínek

Co doložka zajistit může

- minimální veřejně garantovaný standard
- soulad s kurikulem a hodnotami
- odbornou a didaktickou kontrolu materiálu
- tlak na konkrétní opravy a kultivaci učebnice

Kvalitní učebnice není jen správná. Je přiměřená, didakticky funkční, hodnotově odpovědná a podporuje smysluplné učení.